

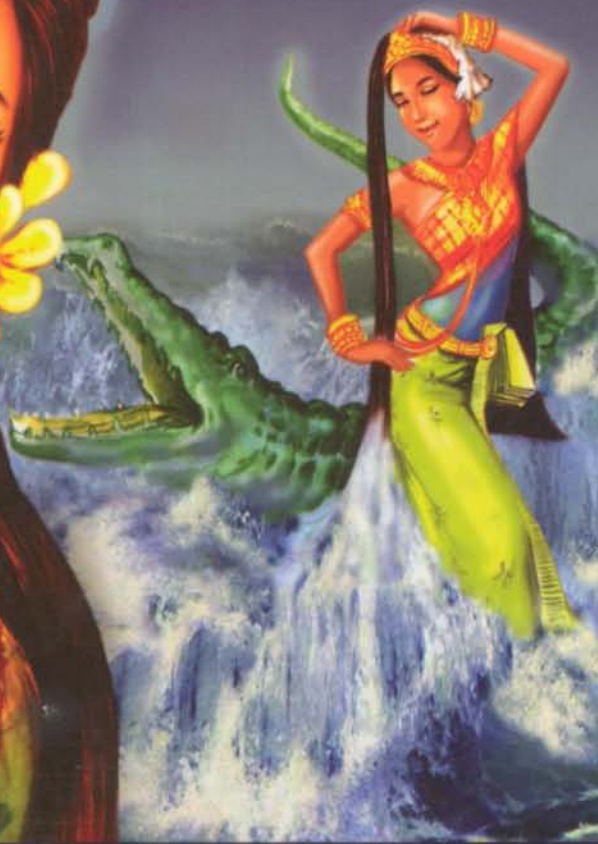

ពិភពរឿងនិទាន

The World of Stories

ប្រវត្តិភ្នំសំពៅ

History of Phnom Sompov Hill

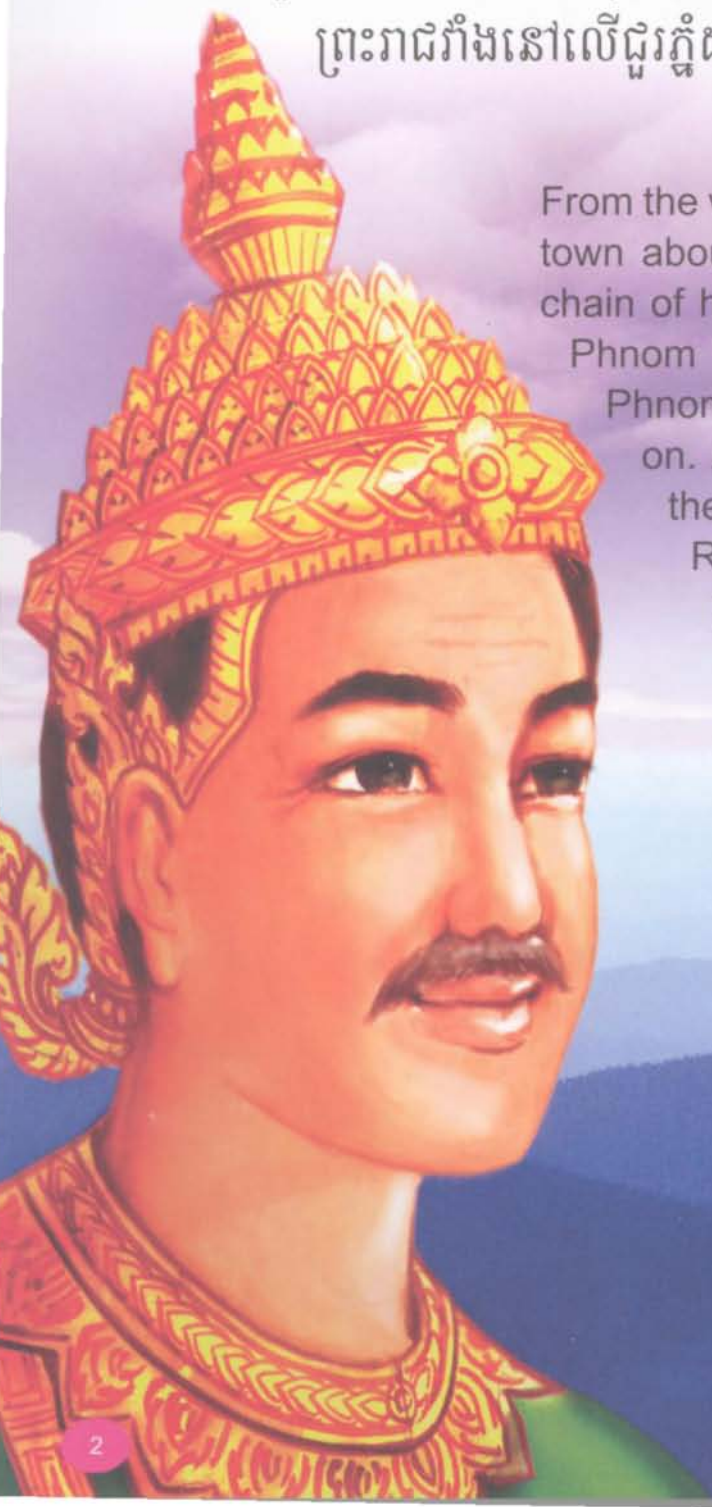

សៀវភៅជាប្លង់នៃចំណេះដឹង

Books are the source of knowledge

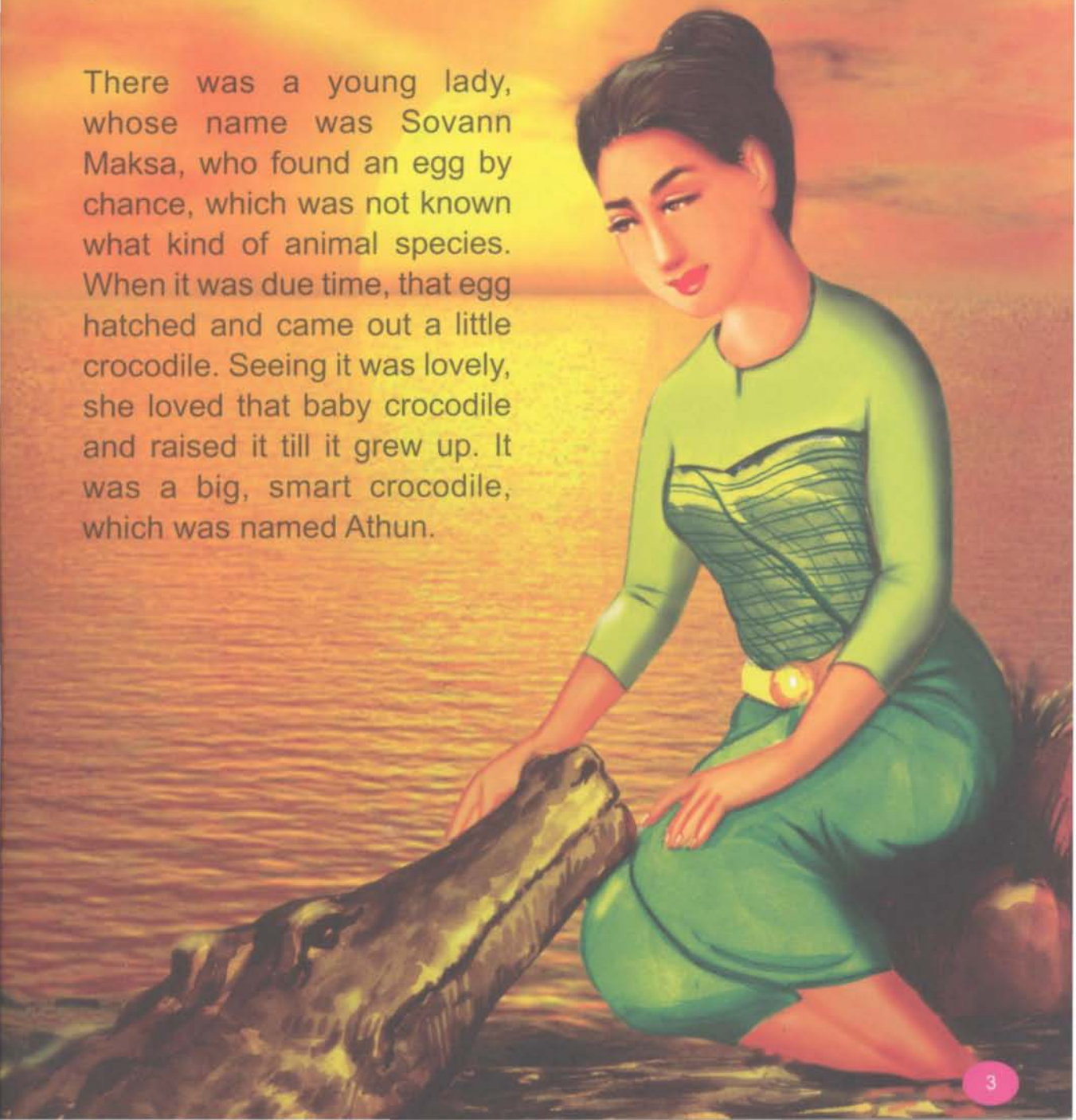
នៅខាងលិចទីរួមខេត្តបាត់ដំបងចម្ងាយប្រហែលជា១២គីឡូម៉ែត្រ
មានភ្នំជាច្រើនដែលនៅជិតៗគ្នាដូចជា ភ្នំសំពៅ ភ្នំទ្រុងមាន់-ទ្រុងទា
និង ភ្នំវិសាយសក់ជាដើម។ កាលណោះ មានដំណាលតៗគ្នាមកថា
មានស្តេចមួយអង្គមានព្រះរាជបុត្រព្រះនាម **រាជកុល** ទ្រង់បានតាំង
ព្រះរាជវាំងនៅលើជួរភ្នំដងរែក។

From the west of Battambang provincial town about 12 kilometers, there are a chain of hills such as Phnom Sompov, Phnom Trung Morn, Trung Tea, and Phnom Neang Rom Saysak and so on. At that time, it was said that there was a king who had a son, Reachkol, and settled his royal palace along Dang Reak Mountain.

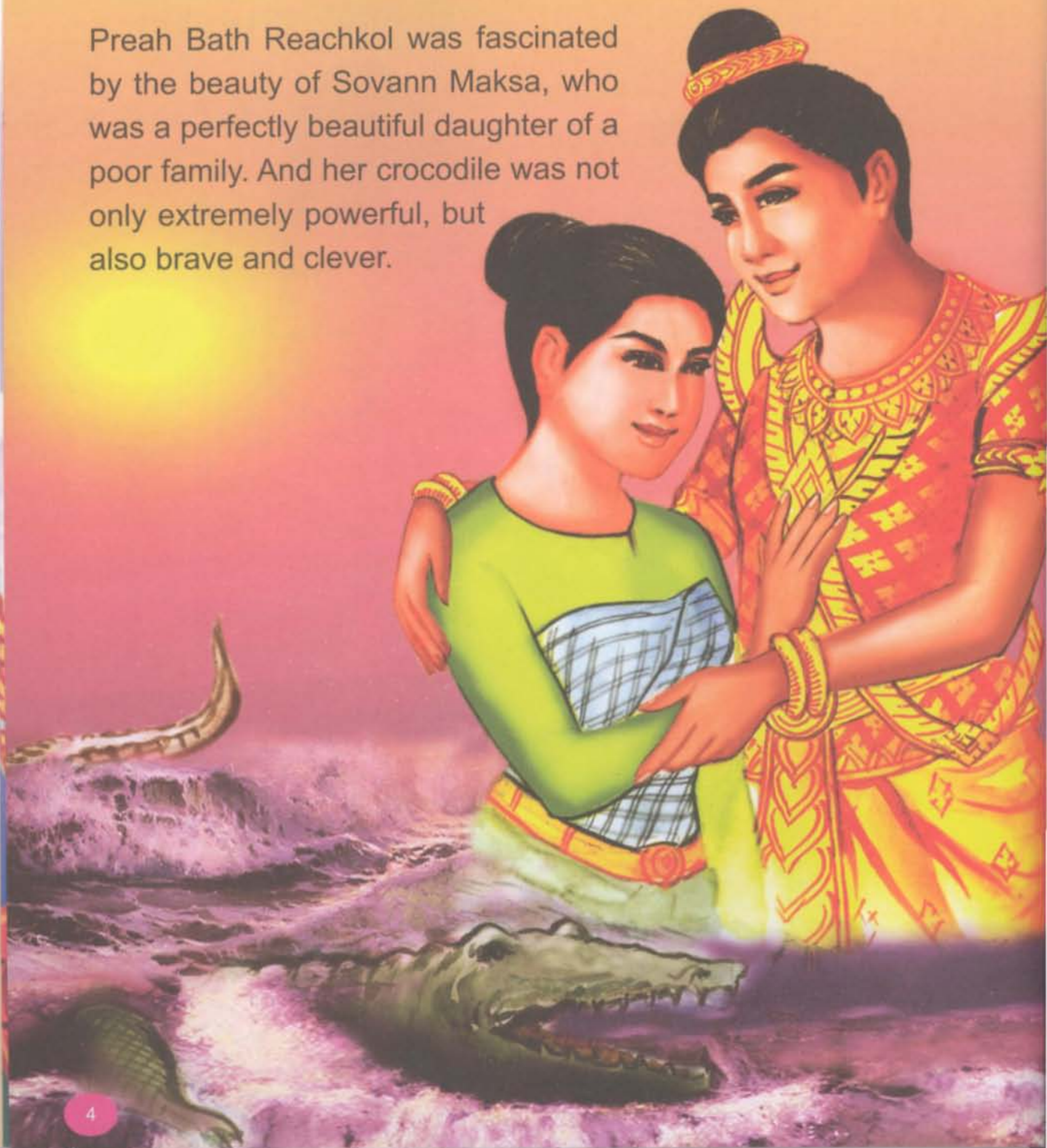
មាននារីម្នាក់ឈ្មោះ **សុវណ្ណមក្សា** នាងរើសបានពងមួយដែលមិន
ស្គាល់ជាពងសត្វអ្វីឡើយ។ លុះដល់ថ្ងៃខែញាស់ ស្រាប់តែចេញកូន
ក្រពើដ៏តូចមួយ នាងឃើញល្អអស្ចារ្យក៏ស្រឡាញ់ពេញចិត្ត និង ខំចិញ្ចឹម
ថែរក្សាកូនក្រពើនោះរហូតដល់ធំ។ វាជាសត្វក្រពើដែលឆ្លាតមាន
រូបរាងធំសម្បើមណាស់ ដែលម្ចាស់វាដាក់ឈ្មោះថា **ក្រពើអាចន៍** ។

There was a young lady,
whose name was Sovann
Maksa, who found an egg by
chance, which was not known
what kind of animal species.
When it was due time, that egg
hatched and came out a little
crocodile. Seeing it was lovely,
she loved that baby crocodile
and raised it till it grew up. It
was a big, smart crocodile,
which was named Athun.

ព្រះធម្មរាជកុល ទ្រង់បានសព្វព្រះរាជហឫទ័យនឹង **នាងសុវណ្ណមក្សា** គឺជាកូនអ្នកក្រីក្រម្នាក់ ដែលមានរូបឆោមសក្តិសមល្អឥតខ្ចោះ។ ក្រពើ របស់នាង មានមហិទ្ធិវិទ្ធិខ្លាំងពូកែណាស់ វាជាសត្វក្រពើដែលក្លាហាន មានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃទៀតផង។

Preah Bath Reachkol was fascinated by the beauty of Sovann Maksa, who was a perfectly beautiful daughter of a poor family. And her crocodile was not only extremely powerful, but also brave and clever.

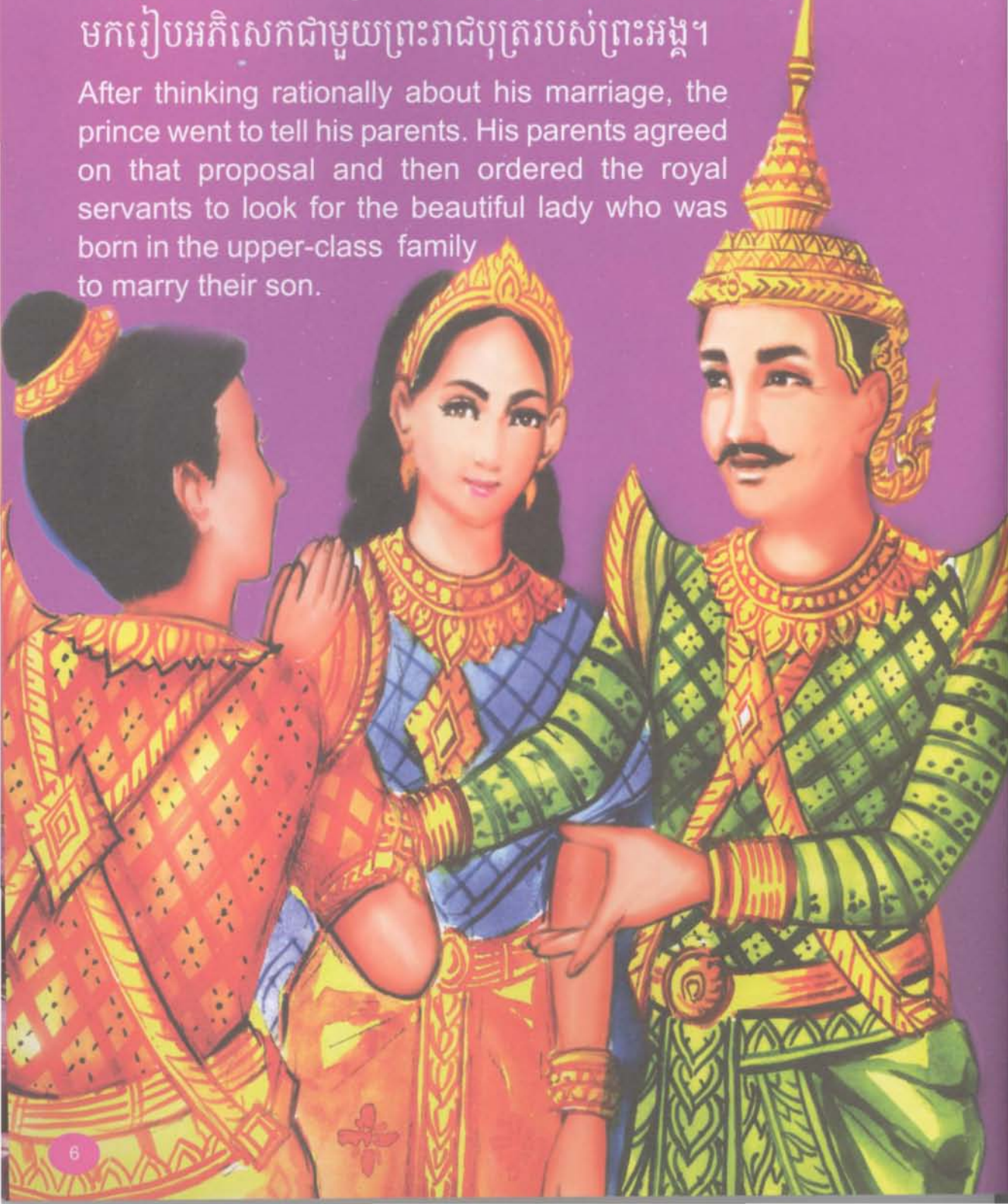
បន្ទាប់ពីព្រះអង្គមានទំនាក់ទំនងជាមួយនាងហើយ ក៏ទ្រង់មានព្រះ
ទ័យពុំសូវល្អទេវិញ ដោយទ្រង់មានព្រះតិរិះយល់ឃើញថា មិនអាច
រៀបអភិសេកជាមួយនាងបានឡើយ ព្រោះនាងជាកូនរាស្ត្រសាមញ្ញ
ធម្មតាតែប៉ុណ្ណោះ។

After having close relation-
ship with her, the prince
turned out to be unsatisfied
because he thought that he
could not marry her as she
was only the daughter of the
ordinary family.

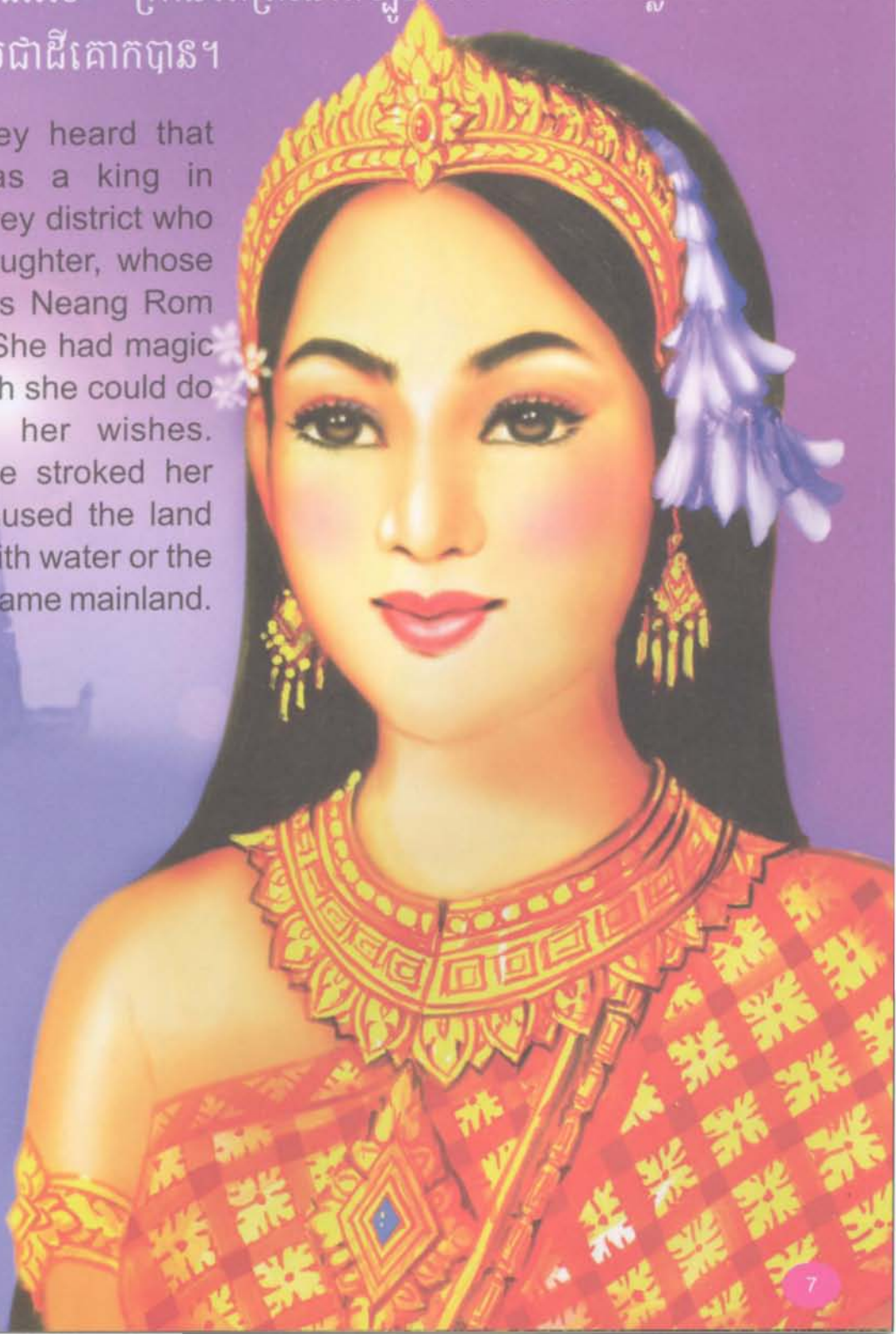
ទ្រង់គិតច្បាស់លាស់ហើយ ក៏យាងទៅទូលព្រះវររាជមាតា-បិតា។
ស្តេចទាំងពីរអង្គក៏យល់ព្រម ហើយចាត់មនុស្សក្នុងរាជវាំង ស៊ើបសួរ
រកស្រីណាដែលមានពូជពង្សវង្សត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ដើម្បី
មករៀបអភិសេកជាមួយព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គ។

After thinking rationally about his marriage, the prince went to tell his parents. His parents agreed on that proposal and then ordered the royal servants to look for the beautiful lady who was born in the upper-class family to marry their son.

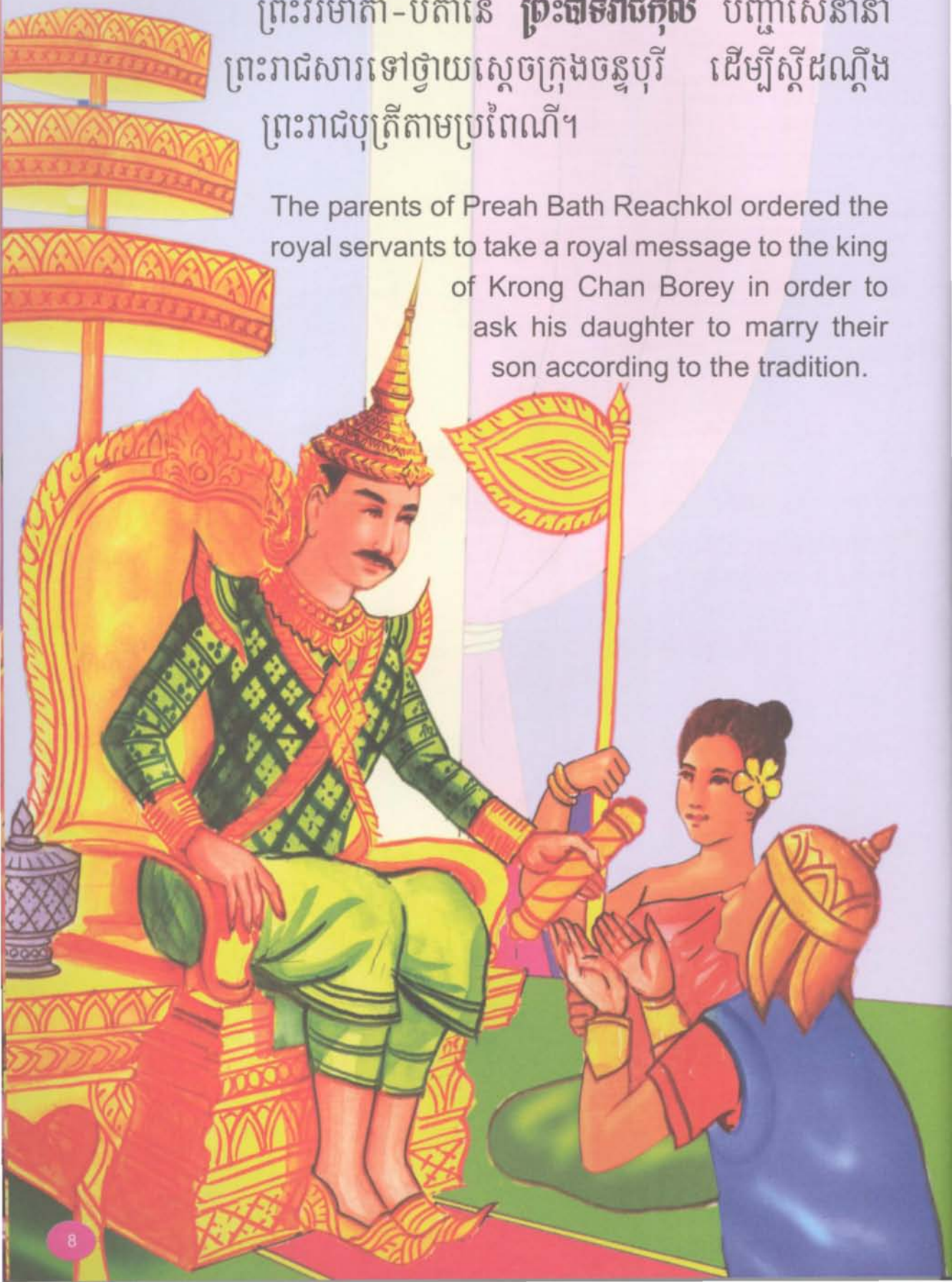
ក្រោយមកឮដំណឹងថា នៅស្រុកចន្ទបុរី មានស្តេចមួយអង្គមាន
ព្រះរាជបុត្រីព្រះនាម **ឆាន់រំសាយសក់** ដែលមានសក់ទិព្វចង់បានអ្វី អាច
ធ្វើបានទាំងអស់ គ្រាន់តែព្រះនាងច្រូតសក់ ដីគោកក្លាយជាទឹក
ពីទឹកក្លាយជាដីគោកបាន។

Then, they heard that
there was a king in
Chan Borey district who
had a daughter, whose
name was Neang Rom
Saysak. She had magic
hair, which she could do
what as her wishes.
When she stroked her
hair, it caused the land
to flood with water or the
water became mainland.

ព្រះវរមាតា-បិតានៃ **ព្រះធម្មរាជកុល** បញ្ជាសេនាឯក
ព្រះរាជសារទៅថ្វាយស្តេចក្រុងចន្ទបុរី ដើម្បីស្នើដណ្តឹង
ព្រះរាជបុត្រីតាមប្រពៃណី។

The parents of Preah Bath Reachkol ordered the royal servants to take a royal message to the king of Krong Chan Borey in order to ask his daughter to marry their son according to the tradition.

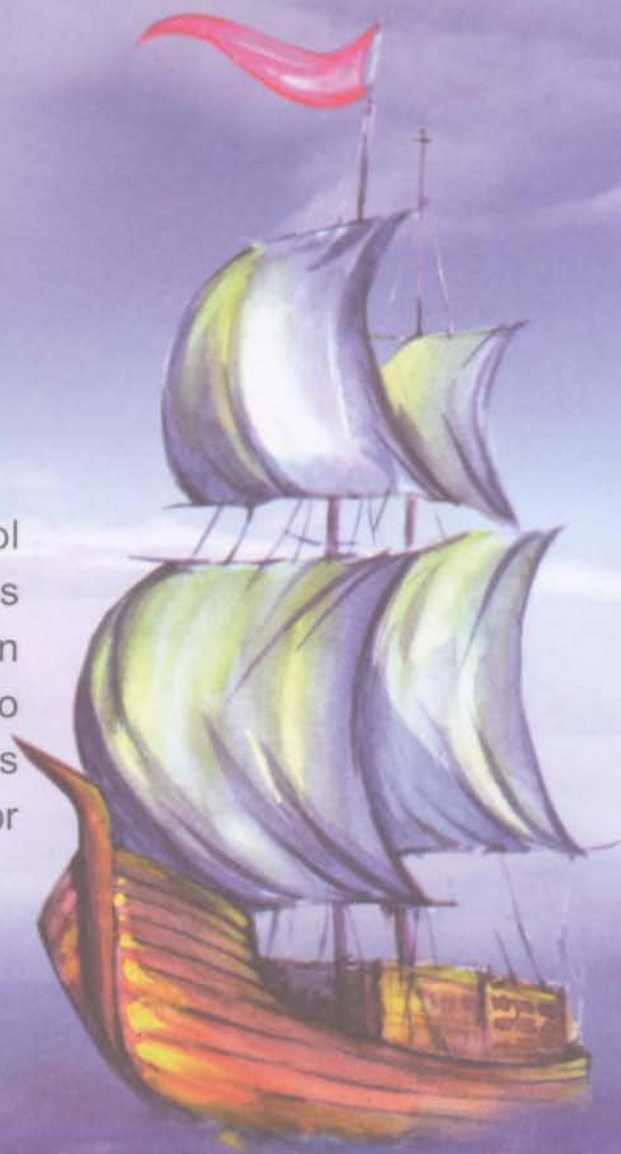
ស្តេចក្រុងចន្ទបុរី ពេលបានទទួលដំណឹងនេះហើយ
 ក៏យល់ព្រម ហើយឆ្លើយតបព្រះរាជសារមក
 វិញថា “បើទ្រង់សព្វព្រះរាជហឫទ័យលើ
 បុត្រីទូលព្រះបង្គំ សូមព្រះអង្គ
 លើកបណ្ណាការមកចុះ”។

After reading the message, king of Krong Chan Borey consented to their request and replied in a message which read, “If you are satisfied with my daughter, please your majesty bring the engagement gifts to my kingdom.”

ព្រះធនរាជកុល បានសណ្តាប់ដូច្នេះហើយ ក៏មានព្រះទ័យសោមនស្ស
 រីករាយពន់ពេក ទើបបញ្ជាឱ្យពលសេនារៀបចំគ្រឿងបណ្ណាការគ្រប់
 មុខយ៉ាងឧឡារិកឆ្លុកក្នុងសំពៅ ដើម្បីធ្វើព្រះរាជដំណើរចេញទៅ
 កាន់ក្រុងចន្ទបុរី។

When Prince Reachkol
 heard that reply, he was
 very satisfied and then
 ordered his royal servants to
 prepare all kinds of presents
 to put into a junk and left for
 Krong Chan Borey.

ចំណែក សុវណ្ណមក្សា វិញ ពេលជ្រាបពីដំណឹងនេះហើយ ក៏មាន
 ចិត្តម្នាស់ក្តៅក្រហាយ ទើបប្រើ ក្រពើអាចន៍ ឱ្យទៅតាមកល់សំពៅ
 នោះ ឱ្យលិចហិនហោចវិនាសអន្តរាយ ព្រោះនាងមិនចង់ឱ្យព្រះអង្គ
 ទៅរៀបអភិសេកជាមួយព្រះនាងនោះឡើយ។ ចំណែក ក្រពើអាចន៍
 គ្រាន់តែឮម្ចាស់ប្រើដូច្នេះ បោះពួយក្នុងទឹកលឿនដូចព្រួញសំដៅទៅ
 រកសំពៅ ព្រះធម្មរាជកុល ។

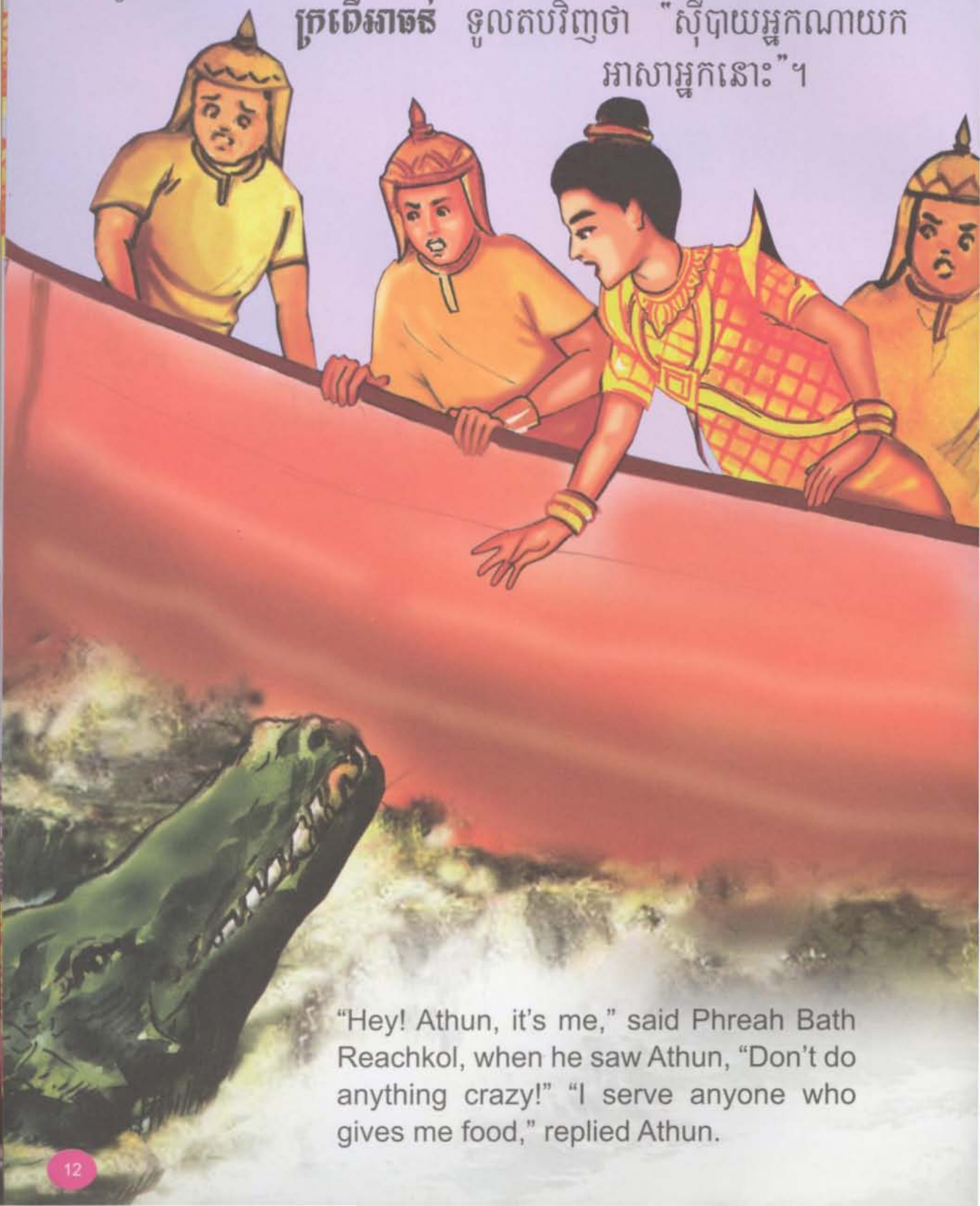

When Sovann Maksa got that news, she was
 frustrated so she called Athun to block and
 destroy the junk because she did not wish the
 prince to marry Neang Rom Saysak.

As soon as its master gave an order,
 Athun crawled into the water and
 swam as fast as an arrow towards the
 junk of Preah Bath Reachkol.

ព្រះធានាធរកុល ទ្រង់ក្រឡេកឃើញ ត្រពើអាចន់ ក៏មានព្រះ
បន្ទូលខ្លាំងៗថា “នែ! អាចន់ អញទេ ឯងកុំធ្វើអ្វីផ្ដេសផ្ដាសឱ្យសោះ”
ត្រពើអាចន់ ទូលតបវិញថា “ស៊ីបាយអ្នកណាយក
អាសាអ្នកនោះ”។

“Hey! Athun, it’s me,” said Phreah Bath Reachkol, when he saw Athun, “Don’t do anything crazy!” “I serve anyone who gives me food,” replied Athun.

ពលសេនាឃើញក្រពើធំសំបើមយ៉ាងនេះ ក៏ភ័យស្រែកឆោឡោ
ពេញសំពៅ ខ្លះបោះត្រឡាចល្អៅ ខ្លះបោះទ្រូងមាន់ ទ្រូងទា ទៅឱ្យក្រពើ
ស៊ី ដើម្បីកុំឱ្យវាមកផ្អាកដំណើររបស់ព្រះអង្គ។

Seeing this giant crocodile, the royal servants screamed with fear
all over the junk. Some threw winter melons and pumpkins to
Athun for eating; and some others tossed the cages of chickens
and ducks to stop it from disturbing the prince's voyage

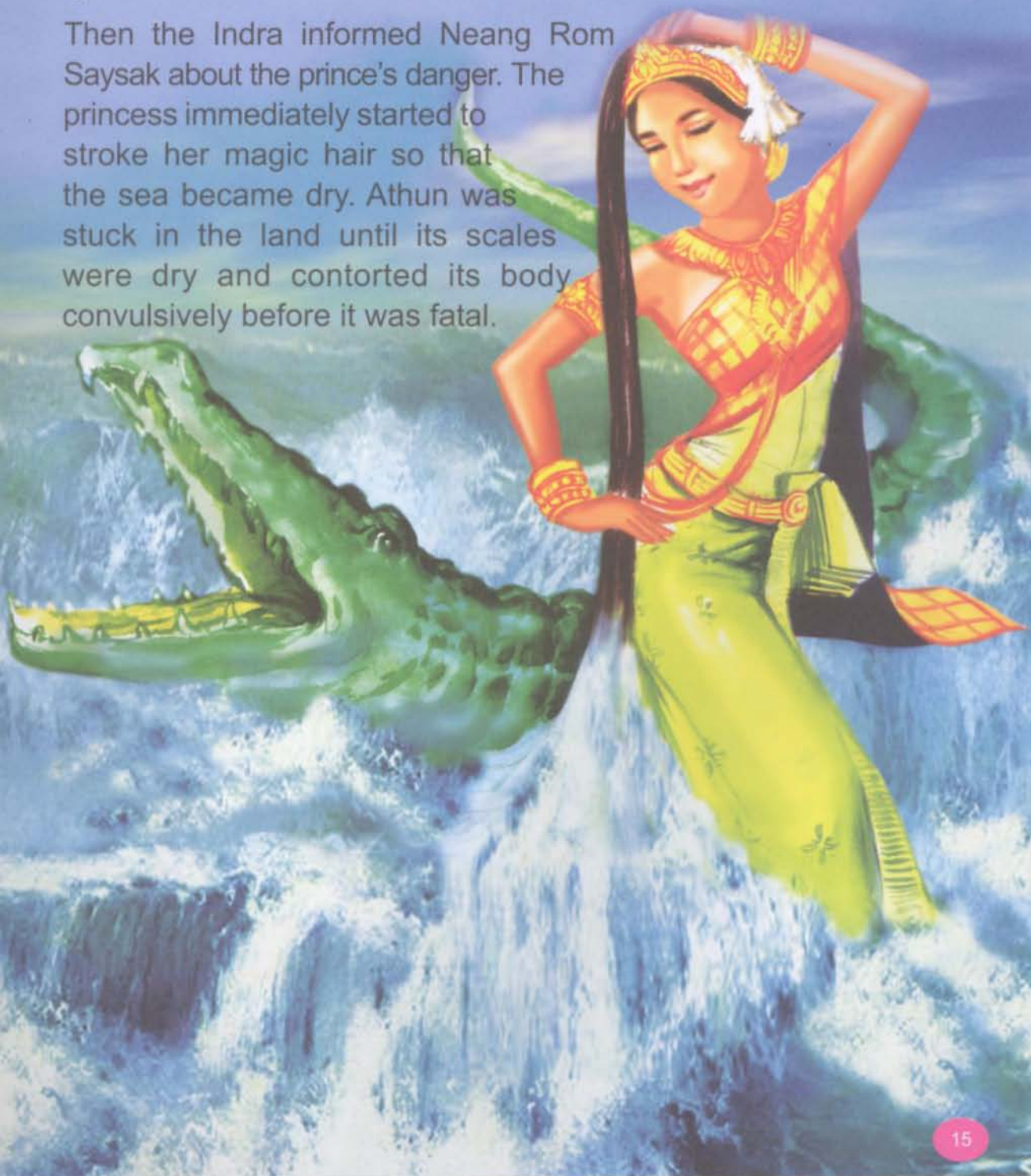
ព្រះធានាជកុល ខំបួងសួងថា “សូមអស់
 លោកទេវតាដែលថែរក្សាទឹកដីនេះ សូម
 ជួយពួកយើងទាំងអស់គ្នា ឱ្យរួចផុត
 ពីគ្រោះថ្នាក់នេះផង”។ ដោយ
 បុណ្យបារមីរបស់ព្រះអង្គ សេចក្តី
 បន់ស្រន់នេះ ក៏រំជួលទៅដល់ព្រះ
 ឥន្ទ្រាធិរាជ។

Preah Bath Reachkol
 tried to pray, “May God
 who preserves this ter-
 ritory save us from this
 danger.” Due to the
 prince’s virtue, Indra
 was excited with his in-
 vocation .

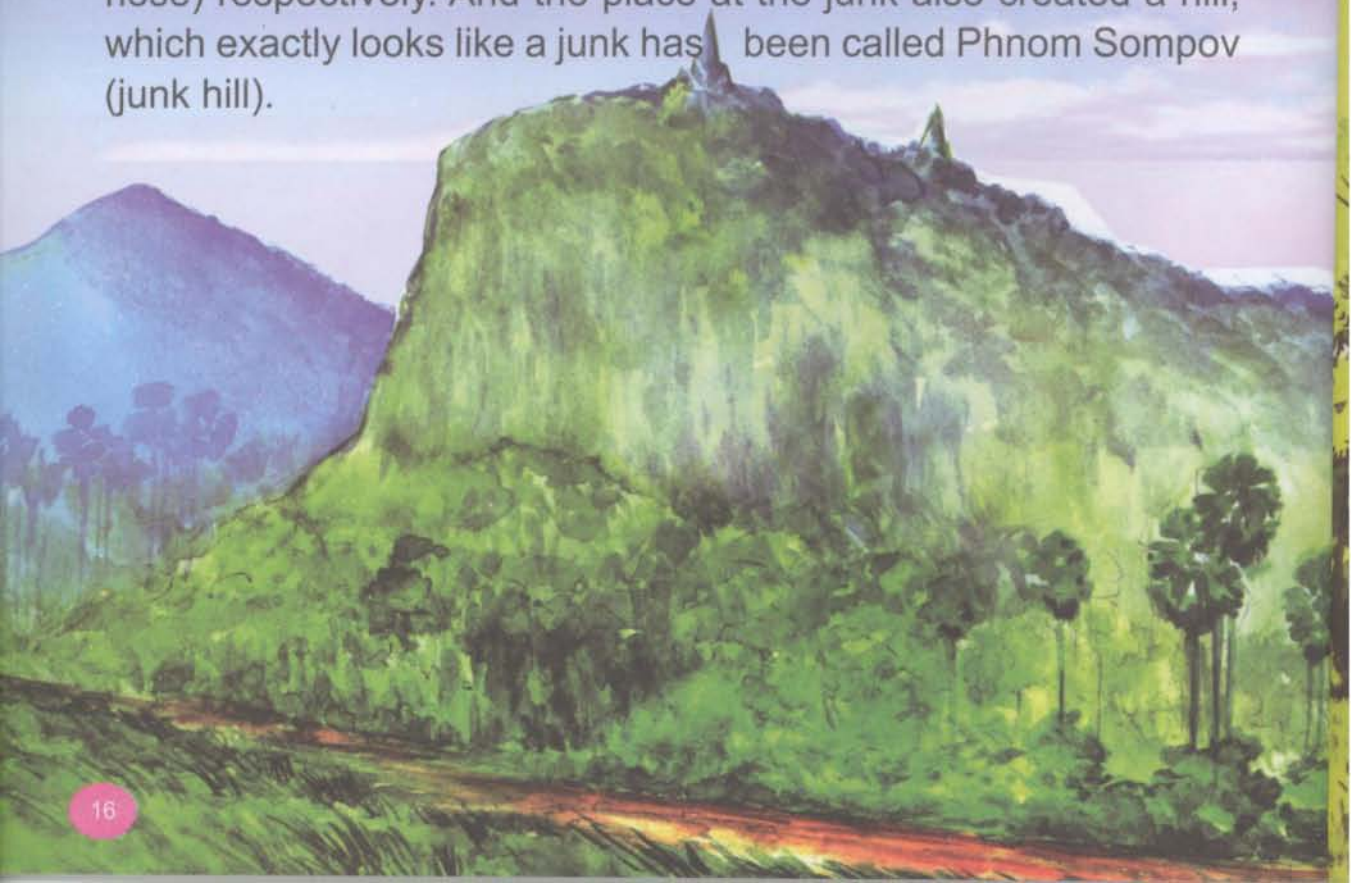
ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជក៏ផ្តល់ដំណឹងនេះទៅ **នាងរំសាយសក់** ភ្លាម។
ហើយព្រះនាងក៏ចាប់ផ្តើមច្នៀតព្រះកេសី ឱ្យទឹកសមុទ្រខះរឹងស្ងួតទៅ
ជាដីគោកទាំងអស់។ **ក្រចើរអាចន៍** ក៏ជាប់ផ្ទុះស្ងួតស្រកាក្នុងដីរមួល
ខ្លួនប្រកាច់ប្រកិនយ៉ាងលំបាកមុននឹងដាច់ខ្យល់ស្លាប់។

Then the Indra informed Neang Rom
Saysak about the prince's danger. The
princess immediately started to
stroke her magic hair so that
the sea became dry. Athun was
stuck in the land until its scales
were dry and contorted its body
convulsively before it was fatal.

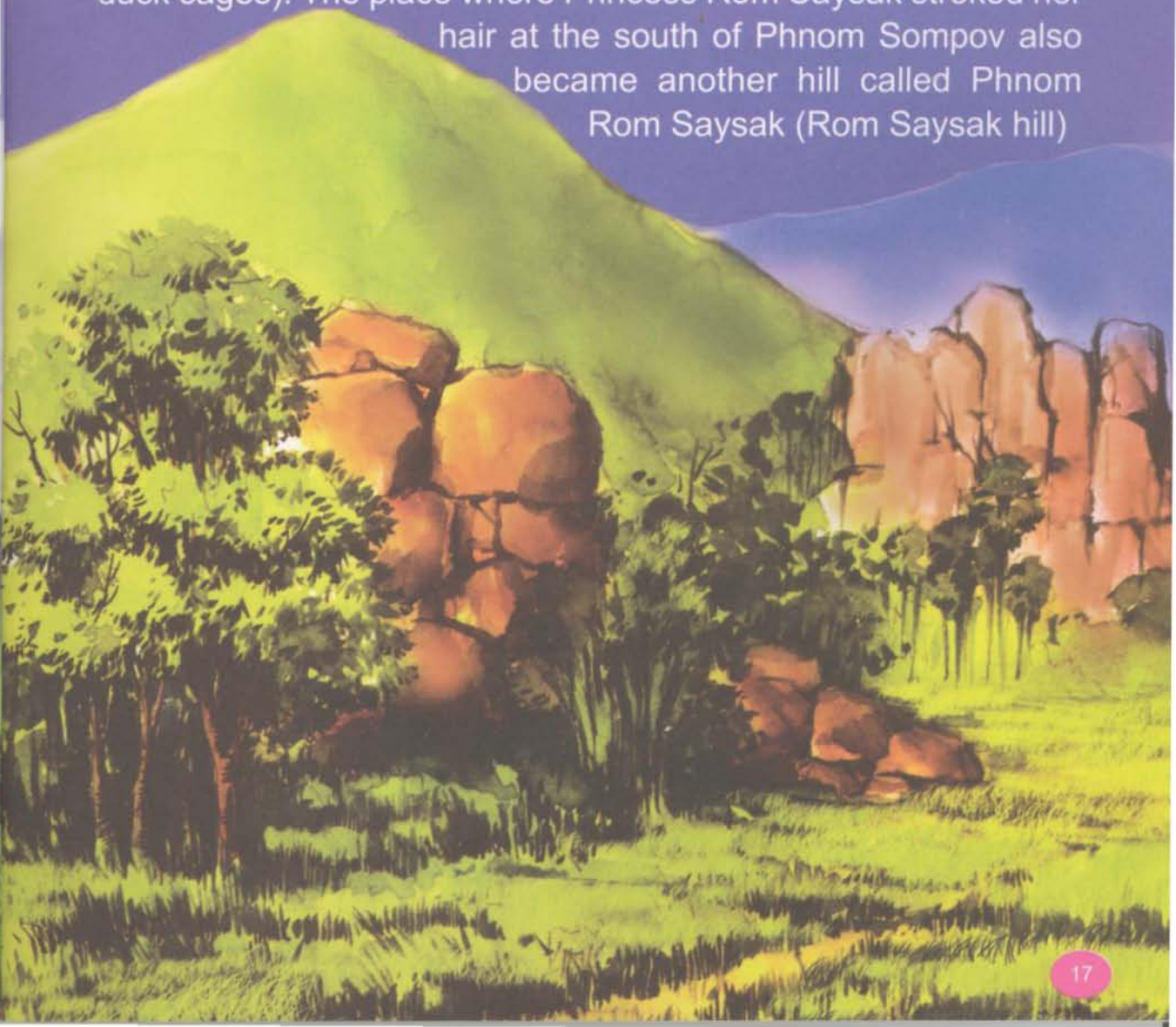
លុះសមុទ្រក្លាយជាដីគោកហើយ **ព្រះបាទរាជកុល** បញ្ជាពល
សេនាធិការបស់របរទាំងអស់ធ្វើដំណើរទៅកាន់ក្រុងចន្ទបុរី ដើម្បី
រៀបអភិសេកជាមួយ **ព្រះនាងរំសាយសក់**។ ត្រង់ខ្លួនក្រពើក៏កើតជា
ភ្នំមួយដែលសព្វថ្ងៃគេហៅថា “ភ្នំក្រពើ”។ កន្លែងដែលក្រពើគោះកន្ទុយ
និងត្រង់ច្រមុះក្រពើ ក៏កើតជាបឹងពីរហៅថា “បឹងកន្ទុយក្រពើ និង
បឹងច្រមុះក្រពើ”។ ឯសំពៅក៏កើតជាភ្នំមួយ មានរូបរាងដូចសំពៅសុទ្ធ
សាធនោះឈ្មោះថា “**ភ្នំសំពៅ**”។

When the sea became dry, Preah Bath Reachkol ordered his servants to take all the gifts towards Chan Borey City to marry Princess Rom Saysak. The place at the trunk of the crocodile became a hill which is nowadays called, “Phnom Krorpeu” (crocodile hill), and the place where its tail flicked and the place at its nose created two lakes called Boeng Kontuy Krorper (lake of crocodile tail) and Boeng Chormos Krorper (lake of crocodile nose) respectively. And the place at the junk also created a hill, which exactly looks like a junk has been called Phnom Sompov (junk hill).

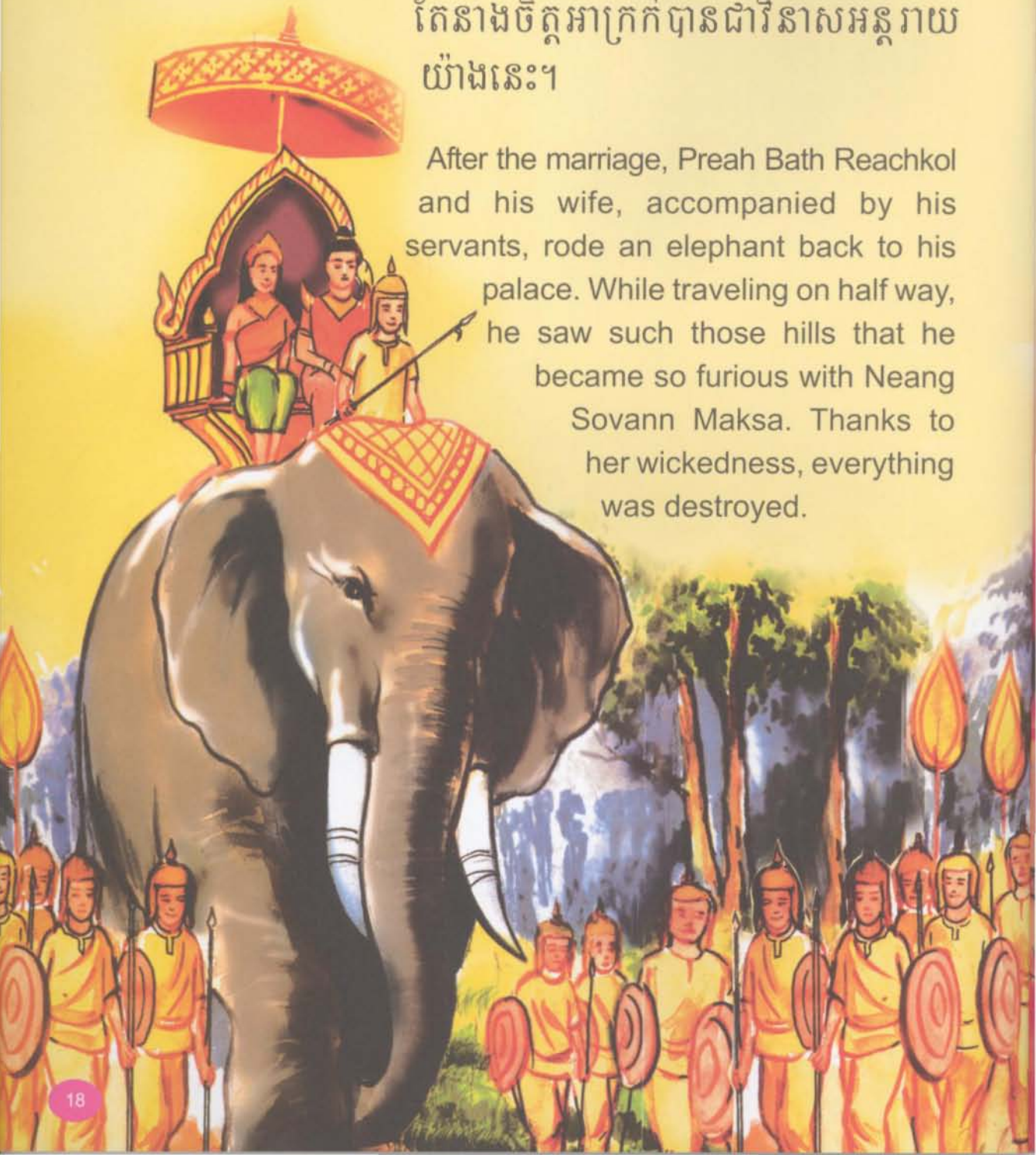
ចំណែកក្ដោងសំពៅធ្លាក់ចូលទៅក្នុងទឹក កើតជាភ្នំមួយហៅថា
“ភ្នំក្ដោងសំពៅ”។ ទ្រុងមាន់-ទ្រុងទា ដែលពួកគេបោះឱ្យ **ក្របើរោច**
ក៏កើតជាភ្នំហៅថា “ភ្នំទ្រុងមាន់-ទ្រុងទា”។ នៅត្រង់កន្លែងដែល
ព្រះនាងរំសាយសក់ ច្បូតសក់នៅខាងត្បូងភ្នំសំពៅនោះ ក៏កើតជាភ្នំ
មួយទៀតគឺ “ភ្នំរំសាយសក់”។

The sail junk, falling down into the water, became a hill called
Phnom Kdaung Sompov” (the hill of sail junk). And the cages of
chickens and ducks, which were thrown at Athun, created a hill
called Phnom Trung Morn and Trung Tea (hill of chicken-and-
duck cages). The place where Princess Rom Saysak stroked her
hair at the south of Phnom Sompov also
became another hill called Phnom
Rom Saysak (Rom Saysak hill)

បន្ទាប់ពីរៀបអភិសេក្ខតរាល់ហើយ **ព្រះបាទរាជកុល** គង់លើដំរី
 នាំព្រះមហេសី ព្រមទាំងពលសេនាហែហមយាងត្រឡប់មកព្រះរាជ
 វាំងវិញ។ នៅពេលកំពុងធ្វើដំណើរមកដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវ ទ្រង់ទត
 ឃើញភ្នំទាំងអស់មានព្រះទ័យខ្ចាស់នឹង **សុវណ្ណមក្សា** ជាអនេក ព្រោះ
 តែនាងចិត្តអាក្រក់បានជារីនាសអន្តរាយ
 យ៉ាងនេះ។

After the marriage, Preah Bath Reachkol
 and his wife, accompanied by his
 servants, rode an elephant back to his
 palace. While traveling on half way,
 he saw such those hills that he
 became so furious with Neang
 Sovann Maksa. Thanks to
 her wickedness, everything
 was destroyed.

ដោយសារតែ សុវណ្ណមក្សា ចេះតែមានគំនុំលើ ព្រះធរាជកុល
ព្រះអង្គក៏បញ្ជាពេជ្ឈយាតឱ្យទៅចាប់នាងដើម្បីកាត់ទោសប្រហារជីវិត
ទ្រង់ធ្វើយ៉ាងនេះ ព្រោះមិនចង់ឃើញនាងបង្កបញ្ហាតទៅទៀត។ ត្រង់
ក្បាលរបស់នាង ក៏កើតជាភ្នំមួយហៅថា “ភ្នំសងក្បាល” ដែលសព្វថ្ងៃ
ក្លាយជា “ភ្នំសងក្បាន” ទេវិញ។

Since Sovann Maksa was always malicious to him, Preah Bath
Reachkol ordered hangmen to arrest her in order to be sen-
tenced to death, avoiding that she might make more troubles.
And the place which her head had fallen became a hill called
Phnom Song Kbal, but it is now called Phnom Song Kban
instead.

ចំណែក ព្រះធានាជក្ខុល និង ព្រះនាងរំសាយសក់ រស់នៅ
ស្រលាញ់គ្នាលុះអវសាននៃជីវិត។ ចប់

“កុំវាយតម្លៃមនុស្ស តាមតួនាទីសំបកក្រៅ”

While Prince Reachkol and Princess Rom Saysak lived and
loved each other until the end
of their lives. **The End**

“Don’t judge the people by
their appearances”

